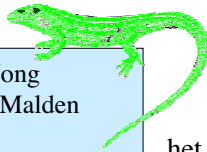

TIEN JAAR ZANDHAGEDIS MONITORING, EEN SUCCESVERHAAL

Axel Groenveld

Monitoorder: Wilfried de Jong
traject: Mulderskop-Malden
regio: Nijmegen
soorten: zandhagedis
sinds: 1991

Monitoor je voor je plezier? uiteraard !

Wat fascineert je aan het traject of de soorten?

Een van de rijkste hagedissenterreintjes in mijn nabije woonomgeving. Mooi landschap.

Is er iets veranderd tijdens de periode dat je monitoort betreffende het aantal dieren?

Topdagen in voorjaar en zomer met 20-30 hagedissen lijken minder voor te komen. Maar aantal plaatsen waar eind augustus en september juvenieltjes gevonden worden blijft aardig stabiel (zo'n 7-9 plekken verspreid over traject).

Is er iets veranderd tijdens de periode dat je monitoort betreffende het traject?

Sinds enkele jaren begrazing met runderen en pony's. Desondanks komen er steeds minder zonnige zandige paden en brede open bermen. Met shovel zijn wat open plekken en walletjes gemaakt in gesloten pijpestro-vlakte waar wel wat hagedissen op af komen (maar ook de pony's graag staan en de boel vertrappen).

Hoe zie je de toekomst van jouw traject en je eigen rol daarin?

Hoopvol en spannend of beheer in staat is de omstandigheden gunstig te houden voor de hagedissen. Hoop komende jaren wat regelmatig te monitoren en zo m'n 7 tellingen te halen.

Heb je nog een tip voor andere monitoorders?

Meeste plezier en trefkans heb ik op mooie nazomerdagen (niet te warm, windstil, waterig zonnetje) wanneer de onnozele juvenieltjes wel even wegschieten (en dus makkelijk opgemerkt worden) maar nog niet het benul hebben om zich in de vegetatie te verbergen en vaak meteen weer stil houden en goed in 't zicht blijven zitten. Prachtig.

De resultaten van tien jaar zandhagedissen tellen geven het duidelijk aan; het gaat goed met de zandhagedis in Nederland! Over de hele periode van 1994 t/m 2003 is een overduidelijke positieve trend zichtbaar die een 'significante sterke toename' aangeeft. In het hiernavolgende zullen we proberen hier een verklaring voor te geven.

broeikas

De landelijke trend is opgebouwd uit verschillende regionale trends die hierin ieder hun aandeel hebben, gewogen naar oppervlak zandhagedisleefgebied in Nederland. Ook van vrijwel iedere regio afzonderlijk, is de zandhagedis-trend positief. Er lijkt dus een landelijk fenomeen gaande te zijn, wat verantwoordelijk is voor de toename van zandhagedissen in de afgelopen tien jaar. Wij zijn van mening dat de recente

warme, zonnige en droge zomers hieraan hebben bijgedragen. Uit KNMI gegevens blijkt dat vooral de laatste twintig jaar zowel de temperatuur als het aantal zonuren flink is toegenomen ten opzichte van het langjarig gemiddelde. Een groot gedeelte van die temperatuurstijging komt voor rekening van de lente. Het warmere voorjaar lijkt effect te hebben op het eerder verschijnen van zandhagedissen uit hun winterrust. In figuur 1 is het gemiddelde van de eerste vijf waarnemingsdata per jaar uitgedrukt als gemiddelde eerste dag van waarneming. De regressielijn door deze punten geeft aan dat de gemiddelde verschijningsdatum in de loop van 19 jaar met bijna drie weken vervroegd is.

juvenieltjes

Door het vroeger verschijnen van de zandhagedissen in het

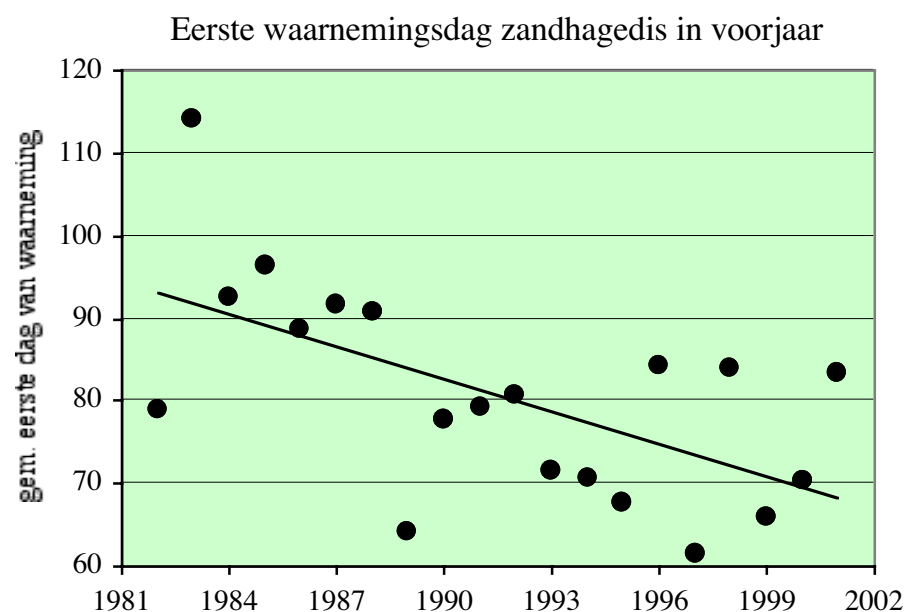

Fig. 1. Gemiddelde eerste dag van het verschijnen van zandhagedissen uit de winterslaap 1982 t/m 2001.